

WOJEWÓDZKA RADA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
II MIĘDZYZWIĄZKOWA WOJEWÓDZKA
KONFERENCJA SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZA
W BIAŁEJ PODLASKIEJ

do użytku wewnętrznego



Sprawozdanie
Z DZIAŁALNOŚCI WOJEWÓDZKIEJ
RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
1976 – 1980

Biała Podlaska 8 września 1980 r.

Sprawozdanie

**WOJEWÓDZKIEJ
RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH**

1976 — 1980

S P I S T R E Ś C I

REALIZACJA PROGRAMU DZIAŁANIA:

- I. W zakresie realizacji zadań społeczno-gospodarczych województwa, rozwijania aktywności produkcyjnej załóg str. 1
- II. Na rzecz poprawy warunków pracy i przestrzegania praworządności w stosunkach pracy str. 5
- III. W zakresie polityki społecznej i poprawy warunków socjalno-bytowych załóg str. 9
- IV. W dziedzinie socjalistycznego wychowania, popularyzacji wiedzy i upowszechniania kultury i sportu str. 15
- IV. Działalność wewnątrzwiązkowa str. 21
- Załącznik str. 30

WOJEWODZKA I MIEJSKA
BIBLIOTEKA PUBLICZNA
Dział Informacji Bibliografii
i Wiedzy o Regionie
ul. Warszawsko 12 a
21-500 BIALA PODLASKA
tel. 361-11 telex 863187

MN - 222

VII] . 2 : IC

WSTĘP

Zgodnie z przyjętym programem działania przez I Międzyzwiązkową Wojewódzką Konferencję Sprawozdawczo-Wyborczą główna uwaga instancji i ogniw związkowych województwa białoskopodlaskiego kierowana była na realizację zadań wynikających z Uchwał VII Zjazdu PZPR i VIII Kongresu Związków Zawodowych, a w szczególności w zakresie:

- rozwijania wśród załóg poczucia gospodarności i współodpowiedzialności oraz twórczych inicjatyw w dziedzinie pełnej realizacji zadań społeczno-gospodarczych,
- działalności na rzecz stałej poprawy warunków pracy i bhp oraz warunków socjalno-bytowych,
- rozwijania działalności ideowo-wychowawczej i kulturalno-oświatowej, kształtowania socjalistycznego stosunku do pracy i własności społecznej oraz stosunków międzyludzkich,
- systematycznego doskonalenia stylu, form i metod działalności związkowej.

Formy i metody realizacji zadań zawartych w programie działania ujęte zostały w harmonogramie zabezpieczającym wykonanie Uchwały I Międzyzwiązkowej Wojewódzkiej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej.

Program działania uzupełniany był na bieżąco o nowe zadania wynikające z uchwał kolejnych posiedzeń KC PZPR, CRZZ, wojewódzkiej instancji partyjnej oraz sytuacji społeczno-gospodarczej kraju i naszego województwa.

Przedkładając Towarzyszom Delegatom sprawozdanie z działalności w minionej kadencji — Wojewódzka Rada Związków Zawodowych wyraża przekonanie, że będzie ono stanowić podstawę do dokonania ciektywnej oceny pracy instancji i organizacji związkowych oraz pozwoli wytyczyć kierunki działania na bieżącą kadencję

I. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE REALIZACJI ZADAŃ SPOŁECZNO—GOSPODARCZYCH WOJEWÓDZTWA, ROZWIJANIA AKTYWNOŚCI PRODUKCYJNEJ ZAŁÓG.

W okresie sprawozdawczym jednym z ważniejszych zagadnień, którym instancja i ogniwa związkowe poświęcały wiele uwagi, była sprawa rozwoju społecznej aktywności i inicjatyw załóg zakładów pracy na rzecz pełnej realizacji planów społeczno-gospodarczych w pięciolatce.

WRZZ na plenarnych posiedzeniach — na początku każdego roku — ustosunkowując się do proponowanych założeń rozwoju społeczno-gospodarczego województwa określała główne kierunki działania dla zakładowych organizacji związkowych.

Podejmowane działania przez instancje i organizacje zakładowe dotyczyły aktywizacji załóg pracowniczych do pełnej realizacji zadań planowych, umacniania szeroko pojętej dyscypliny pracy, wykorzystania czasu pracy ludzi, maszyn i urządzeń. Wymienione zagadnienia były przedmiotem spotkań i narad z aktywem, wielu badań i analiz oraz oceniane były przez prezydium wojewódzkiej instancji związkowej. Bieżąco prowadzono również analizę przyczyn niewykonania zadań przez poszczególne przedsiębiorstwa.

Na przestrzeni lat 1976-1979 nastąpił dynamiczny rozwój wszystkich działów gospodarki województwa. I tak np. w przemyśle wartość wyrobów, robót i usług własnej produkcji wzrosła z 4.315 mln zł w 1976 r. do 5.635 mln zł w 1979 r.; wydajność pracy zaś z 295 tys. zł w 1976 r. do 491 tys zł w 1979 r. oraz średnia płaca z 2.865 zł do 4.200 zł. W Budownictwie ogółem wartość obrotu globalnego z 872,7 mln zł w 1976 r. do 1120,8 mln zł w 1979 r., natomiast średnia płaca z 3.685 zł w 1976 r. do 4.569 zł w 1979 r. Wysoko wzrosły obroty handlu wewnętrznego i tak: wartość sprzedaży detalicznej towarów przypadająca na jednego mieszkańca w 1976 r. wynosiła 21 tys zł, natomiast w 1979 r. — 28,2 tys. zł.

Na osiągnięte wyniki i wzrost aktywności społeczno-produkcyjnej załóg miało wpływ m.in. rozwijanie i popularyzowane socjalistyczne współzawodnictwo pracy. Pełnej realizacji zadań społeczno-gospodarczych i racjonalnemu gospodarowaniu służyły również prowadzone w zakładach pracy, przy czynnym udziale działaczy związkowych, społeczne przeglądy stanu gospodarki surowcowej i struktury zatrudnienia.

Systematyczny rozwój społeczno-gospodarczy województwa, coraz wyższe społeczne potrzeby wymagały zmian jakościowych w

formach współzawodnictwa pracy. W tym celu ruch zawodowy i samorządy robotnicze podejmowały wielokierunkowe działania organizatorskie i wychowawcze dostosowując je do konkretnych warunków i potrzeb.

Wysiłek i zaangażowanie współzawodniczących koncentrowany był na zadaniach wynikających z aktualnych potrzeb zakładu pracy, branży i gospodarki województwa. Uzyskane zostały wymierne efekty ekonomiczne w postaci dodatkowej produkcji na potrzeby rynku wewnętrznego, wzrostu wydajności pracy, oszczędności surowców i materiałów.

Działalność ta miała również walory wychowawcze, kształtowała poczucie odpowiedzialności, solidarności i rzetelności.

Najszerzej stosowaną formą współzawodnictwa w omawianym okresie było współzawodnictwo indywidualne — o tytuł „Przodownika Pracy Socjalistycznej” (tytuł ten uzyskało 581 osób), „Zasłużonego Przodownika Pracy Socjalistycznej” (75 osób), „Przodującego Pracownika Województwa Białkopodlaskiego” (tytuł ten dotychczas otrzymało 115 przodowników).

Wiele zakładów prowadziło współzawodnictwo indywidualne o tytuł „Najlepszego Fachowca”, „Mistrza w zawodzie”, „Najlepszego Pracownika i Kolegi”. Na uwagę zasługują prowadzone w branży rolnej współzawodnictwa o tytuł: „Najlepszego Żniwiarza i Kombajnisty”, „Najlepszej SKR” oraz „Przodującej Lecznicy Zwierząt”. Łącznie w wymienionych współzawodnictwach uczestniczyło w latach 1976-1979 — 21 tys. osób.

W roku 1976 z inicjatywy WRZZ wspólnie z WRN i ZW ZSMP ogłoszone zostało współzawodnictwo międzyzakładowe o tytuł „Przodującego zakładu 5-latki 1976-1980 Województwa Białkopodlaskiego”. Współzawodnictwo to spotkało się z aprobatą załóg pracowniczych przynosząc obok efektów ekonomicznych poprawę warunków pracy i socjalno-bytowych, rozwój inicjatyw wynalazczych i racjonalizatorskich oraz wpłynęło na poprawę wyglądu i estetyki zakładów pracy. Rokrocznie w tym współzawodnictwie uczestniczyło 70-80 zakładów pracy. Dwukrotnie już I miejsce i proporzec przechodni zdobyły zakłady: PRSWM i Spółdzielnia Inwalidów „Elremet” w Białej Podlaskiej.

W omawianym okresie w pozostałych formach współzawodnictwa zespołowego — dwa zakłady pracy tj. PGR Koroszczyn i PRSWM w Białej Podlaskiej zdobyły tytuł „Zakładu Pracy Socjalistycznej”, siedem zakładów otrzymało sztandary resortowe ZG i Ministerstw.

We współzawodnictwie brygadowym ilość zespołów współzawodniczących wzrosła z 211 w 1976 r. do 483 w 1979 r. — 145 zespołów pracowniczych zdobyło tytuł „Przodującej Brygady Pracy Socjalistycznej”.

Oceniając pozytywnie dotychczasowy rozwój socjalistycznego współzawodnictwa pracy, należy jednak stwierdzić, że w niektórych zakładach pracy istnieją jeszcze przestarzałe, nie dostosowane do aktualnych potrzeb regulaminy współzawodnictw.

W części zakładów obserwuje się nadmierne mnożenie form i tytułów przy jednoczesnym zaniedbywaniu jakości i efektywności ruchu współzawodnictwa. Istnieją również zakłady, w których problem współzawodnictwa nie jest w pełni dostrzegany zarówno przez organizacje związkowe jak i administrację.

W okresie kadencji na podkreślenie zasługuje udział załóg w zobowiązaniach produkcyjnych i czynach społecznych podejmowanych i realizowanych z okazji ważnych wydarzeń politycznych w kraju i rocznie państwowych, a m.in. dla uczczenia VII Zjazdu Partii, VIII Kongresu Związków Zawodowych, 60 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, XXXV Lecia Polski Ludowej.

Dla przykładu — w ramach Obywatelskiego Czynu XXXV Lecia Polski Ludowej wartość zrealizowanych zobowiązań wyniosła ponad 295 mln złotych. 27 zakładom pracy nadano tytuł „Przodującej Załogi — Realizatora Obywatelskiego Czynu XXXV Lecia Polski Ludowej”, 46 brygad otrzymało tytuł „Przodującej brygady” oraz 78 pracownikom przyznano tytuł „Przodownika Obywatelskiego Czynu 35 Lecia Polski Ludowej”. Załogi ZPW „Biawena” i PGR Koroszczyń wyróżnione zostały dyplomami na szczeblu centralnym przez Prezesa Rady Ministrów, CRZZ i ZG ZSMP.

Istotną rolę we współodpowiedzialności załóg pracowniczych za prawidłowe kształtowanie i realizację planów społeczno-gospodarczych zakładu spełnia samorząd robotniczy.

Realizując Wytyczne Biura Politycznego KC PZPR i Prezydium CRZZ z 1979 r. — WRZZ zwróciła szczególną uwagę na zabezpieczenie organizacyjne przedsięwzięć w zakresie powoływania samorządów robotniczych w zakładach, w których wcześniej on nie działał, na należyte przeszkolenie aktywu związkowego w regionach, właściwe przygotowanie regulaminów samorządu robotniczego oraz prawidłowy przebieg narad wytwórczych i wyborów robotników do samorządów robotniczych.

Aktualnie samorząd robotniczy funkcjonuje w 63 zakładach pracy województwa, skupiając około 1.700 działaczy.

WRZZ podjęła systematyczną pracę na rzecz umocnienia samorządów robotniczych; pracownicy WRZZ uczestniczą w sesjach KSR, WRZZ udziela pomocy merytorycznej. Każdorazowo przebieg sesji KSR jest oceniany na prezydium WRZZ. Problemom tym poświęcone zostało również Plenum WRZZ.

W ostatnich latach obserwuje się umocnienie organów samorządu robotniczego oraz wzrost aktywności działaczy związkowych w pracach prezydium samorządu robotniczego i zespołach problemowych.

Podniesiona została ranga narad wytwórczych. W większości zakładów narady odbywają się systematycznie, poprawiła się ich organizacja i rozszerzona została problematyka podejmowanych zagadnień z zakresu funkcjonowania zakładu i życia załóg. Zwiększonego jednak nadzoru ze strony rad zakładowych wymaga realizacja formułowanych na naradach wytwórczych uwag, opinii i wniosków pod adresem administracji gospodarczych.

Ruch wynalazczości i racjonalizacji ukierunkowano w województwie głównie na podnoszenie poziomu techniki i unowocześniania technologii w procesach wytwarzania, modernizację maszyn i urządzeń oraz ochronę środowiska.

Szczególną uwagę zwrócono na tworzenie warunków organizacyjnych i technicznych dla masowego i twórczego zaangażowania załóg w zgłaszaniu projektów wynalazczych oraz ukierunkowywaniu tematyki wynalazczej na najważniejsze dla zakładów pracy problemy. W okresie sprawozdawczym w jednostkach gospodarki społecznej przyjęto do stosowania łącznie ponad 1.700 projektów wynalazczych. Efekty z tytułu ich zastosowania wyniosły 84 mln zł co w porównaniu z rokiem 1976 stanowi dwukrotny wzrost. Jedna zainwestowana złotówka w rozwój wynalazczości pracowniczey przyniosła w tym okresie średnio 8 zł zysku. Ponadto co czwarty projekt wynalazczy wywarł ewidentny wpływ na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy. Utrzymaniu takiego rozwoju ruchu wynalazczości i racjonalizacji sprzyjały tematycznie i specjalistyczne konkursy rozwijane w zakładach pracy przez Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji. Znaczne efekty przynoszą coroczne giełdy projektów wynalazczych a także różne formy współzawodnictwa między klubami techniki i racjonalizacji np. współzawodnictwo o tytuł „Przodującego KTiR”, czy „Mistrza Racjonalizacji”. Corocznie we współzawodnictwach tych bierze udział około 65

zakładów pracy, w tym 2.400 racjonalizatorów i 62 kluby techniki i racjonalizacji. Wynalazcy i racjonalizatorzy naszego województwa aktywnie uczestniczą w Wojewódzkim Racjonalizatorskim Konkursie Materiałowym „Oszczędzajmy Materiały i Surowce”, Białkopodlaskim Czynie Nowatorów Produkcji i Turnieju Młodych Mistrzów Techniki. Projekty wynalazcze zgłoszone w ramach tych współzawodnictw i konkursów przyniosły zakładom ponad 40 mln efektów ekonomicznych. Wyrazem zainteresowania rozwojem racjonalizacji było również podejmowanie znacznych zobowiązań racjonalizatorskich w „Racjonalizatorskim Czynie Październikowym” i „Racjonalizatorskim Czynie 35-lecia PRL”.

W okresie minionej kadencji powołano 23 nowe ZKTiR. Obecnie WKTiR ściśle współpracuje z 99 zakładami członkowskimi i 62 ZKTiR, w tym z klubami szkolnymi.

WKTiR rozszerzył zakres merytorycznej i organizacyjnej działalności legitymując się znacznym dorobkiem w dziedzinie inspiracji i doskonalenia form działania, w rozwoju i popularyzacji wynalazczości pracowniczej. Zorganizował 25 kursów i Kursokonferencji oraz ponad 100 odczytów z dziedziny nowych technik i prawa wynalazczego, na których przeszkolił ponad 1.800 osób.

WRZZ osiągnęła także znaczny dorobek w wymianie doświadczeń między racjonalizatorami i działaczami w organizowaniu giełd, Białkopodlaskich Dni Techniki, udzielaniu twórcom pomocy, konsultacji, porad prawnych i technicznych. Rozwijał ruch wynalazczy wśród uczniów przyzakładowych szkół zawodowych i młodzieży szkolnej. Wniósł również znaczny dorobek w opracowywaniu wynalazków i wzorów użytkowych do Urzędu Patentowego.

Oceniając wysoko rozwój racjonalizacji i wynalazczości pracowniczej, należy jednak podkreślić, że w ruchu tym uczestniczy zbyt mała ilość robotników. W wielu zakładach pracy proces wdrażania wniosków racjonalizatorskich wydłuża się; nie wszystkie zakłady zainteresowane są rozwojem racjonalizacji i wynalazczości pracowniczej.

II. DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ POPRAWY WARUNKÓW PRACY I PRZESTRZEGANIA PRAWORZĄDNOŚCI W STOSUNKACH PRACY.

Troską o poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zwalczania występujących zagrożeń wypadkowych stanowiła stały temat, któremu wojewódzka instancja związkowa — poświęciła wiele uwagi. Problemy ochrony pracy, zapewnienia załogom odpowiednich warunków bhp, a szczególnie poprawa warunków higie-

niczno-sanitarnych w większości zakładów województwa białsko-podlaskiego omawiane były dwukrotnie na plenum WRZZ oraz 3 razy w roku na Prezydium WRZZ. Problem warunków pracy był również przedmiotem wspólnego posiedzenia Prezydium WRN i WRZZ.

Na przestrzeni ostatnich lat osiągnięto w efekcie tych działań postęp w zakresie poprawy warunków pracy załóg. Jest to również wynik realizacji Wytycznych Biura Politycznego, Prezydium Rządu oraz CRZZ z maja 1974 r. „w sprawie dalszej poprawy warunków pracy oraz działalności socjalno-bytowej”.

Postęp ten osiągnięto przede wszystkim przez wdrażanie na codzień planów poprawy warunków pracy do konsekwentnej i stałej planowej działalności na rzecz załóg pracowniczych. W tym celu przeprowadzane były rokrocznie przez specjalistyczny zespół Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych — weryfikacje jakościowe i ocena realizacji planów bhp, wybranych zakładów pracy. Weryfikację taką odbyto w 55 zakładach wojewódzkich lub podstawowych w branży. Nadało to sprawom ochrony pracy należyłą rangę i przyczyniło się do umocnienia odpowiedzialności administracji i aktywu związkowego do stwarzania załogom coraz bezpieczniejszych i mniej uciążliwych warunków pracy.

W ostatnich latach skoncentrowano wysiłki głównie na branży rolnej i budowlanej, które legitymowały się największą wypadkowością.

Zwłaszcza w rolnictwie niepokojące były w latach 1977, 78 i 79 wypadki śmiertelne. Zwizytowano wszystkie Spółdzielnie Kółek Rolniczych, POM-y i PGR-y. W wyniku tych działań w branży rolnej obniżeniu uległa wypadkowość. I tak np. w 1978 r. obniżyła się ilość wypadków śmiertelnych o połowę a w roku 1979 nie zanotowano wypadku śmiertelnego. Problem wypadkowości w dwunastu podstawowych branżach województwa w latach 1976-79 wyraża się:

Rok	ciężkość (ilość starcon. dni na 1 wypad.)	częstotliwość (ilość wypad. na 1000 zatrud.)
1976	25,8	20,0
1977	28,8	18,7
1978	29,0	19,1
1979	32,6	19,7

Za wykroczenia przeciw prawom pracownika inspekcja pracy w tym okresie w 77 przypadkach orzekła o ukaraniu winnych zaniedbań na łączną kwotę 90 tys. zł, wydając średnio rocznie 27 zarządzeń o wstrzymaniu pracy oddziałów, robót lub maszyn i urządzeń do czasu usunięcia stwierdzonych w toku wizytacji zagrożeń.

Obok konsekwentnego rozliczania wydawanych nakazów powizytacyjnych wprowadzono z pozytywnym wynikiem nawyk bieżącego szkolenia z zakresu bhp. Dużą rolę w likwidacji zagrożeń wypadkowych odegrała prowadzona w 17 zakładach pracy naszego województwa trójstopniowa kontrola warunków pracy a także konkurs ludzi młodych „poznajemy i stosujemy przepisy bhp.” Przyczyniło się to znacznie do spopularyzowania wiadomości z zakresu bhp. Dzięki tym i wielu innym działaniom zahamowaniu uległ trend wzrostu wypadków w województwie. Zdecydowanie poprawiło się wyposażenie budów w SKR w urządzenia higieniczno-sanitarne. Również nie występują już fakty nie posiadania przez jakiś zakład rocznego planu poprawy warunków pracy lub wniosków z przeprowadzonych społecznych przeglądów warunków pracy. Wszystkie jednostki gospodarki uspołecznionej województwa opracowują również kompleksowe plany poprawy warunków bhp i zatwierdzają je na konferencjach samorządów robotniczych. Nadanie rangi problemom poprawy warunków bhp poprzez włączenie ich do stałej problematyki działalności samorządów robotniczych przyczyniło się do lepszej integracji spraw produkcji i warunków pracy.

Należyta troskę przywiązywała WRZZ do systematycznego doskonalenia i wdrażania do samodzielnej pracy społecznej inspekcji pracy. Celowi temu służyły odbywane regularnie co pół roku spotkania i kursokonferencje szkoleniowe zakładowych społecznych inspektorów pracy z udziałem Komisji Ochrony Pracy i Środowiska WRZZ.

W minionej kadencji wojewódzka instancja związkowa poświęciła dużo uwagi, aby społeczny aktyw ochrony pracy gruntownie przygotował i rzetelnie przeprowadził wiosenne przeglądy warunków pracy widząc w tym ważny czynnik w osiągnięciu odczuwalnego postępu.

W dziedzinie ochrony pracy — gdzie jedynie przez zmiany organizacji pracy i wykorzystanie tkwiących w zakładach rezerw, możliwa jest poprawa warunków pracy — nie małą rolę odgrywa realizacja zaleceń zakładowych społecznych inspektorów pracy. W omawianym okresie ZSIP wydali 11.250 zaleceń a zrealizowanych zostało 9.567.

W okresie lat 1976-1980 inspekcja pracy przeprowadziła 286 wizytacji, wydając 228 nakazów powizytacyjnych zawierających 2.043 zarządzenia nakazowe.

Działalność społecznej inspekcji pracy wniosła duży wkład w zakresie poprawy warunków pracy załóg. Nie mniej jednak sam fakt występujących nadal w wielu zakładach zagrożeń i uciążliwości w pracy oraz utrzymujące się wskaźniki wypadkowości w wielu branżach zobowiązują do jeszcze skuteczniejszego działania, jak również należytego potraktowania tych problemów przez administrację.

Wojewódzka Rada Związków Zawodowych jak i większość rad zakładowych poświęcała wiele uwagi przestrzeganiu praworządności w stosunkach pracy. Przy WRZZ powstał Zespół Pomocy Prawnej z punktem konsultacyjnym w Radzynie Podlaskim. Zespół podejmował działalność kontrolną prawidłowości interpretowania kodeksu pracy, udzielał pomocy zakładowym organizacjom związkowym oraz rozwijał działalność mającą na celu likwidację skutków zaistniałych już naruszeń prawa.

W okresie sprawozdawczym — wspólnie z Zarządem Wojewódzkim Zrzerzenia Prawników Polskich — podjęto szereg działań mających na celu popularyzację prawa pracy wśród aktywu związkowego, załóg i służb pracowniczych. Organizowane były rokrocznie kursy prawa pracy (ukończyło je 150 pracowników) szkolenia i narady dla członków rad zakładowych, szkolenia dla przewodniczących zakładowych komisji rozjemczych. Organizowane były również w zakładach spotkania z radcami prawnymi WRZZ i przedstawicielami Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Na naradach z aktywem radcowie prawni omawiali i wyjaśniali nowe przepisy z zakresu prawa pracy. W wyniku tych działań znacznie wzrosła świadomość prawna pracowników.

WRZZ sprawuje stały nadzór i kontrolę nad działalnością Terenowych Komisji Odwoławczych i Rozjemczych. W skład tych komisji wchodzi 50% działaczy związkowych. Podjęto — w wyniku dokonywanych ocen na posiedzeniu prezydium WRZZ — wiele działań dla prawidłowej pracy tych komisji. Przeszkolono wszystkich członków TKO i TKR w Białej Podlaskiej. Terenowe Komisje Odwoławcze d/s Pracy i Terenowe Komisje Rozjemcze rozpatrzyły w omawianym okresie ponad 1600 spraw. W 116 przypadkach interesy pracownicze reprezentowała WRZZ.

Oprócz działalności profilaktycznej WRZZ podejmowała szereg działań związanych z już zaistniałymi naruszeniami prawa; rozwijano poradnictwo prawne, rozpatrywano skargi pracownicze,

podjęmowano interwencje w zakładach pracy. Działalność ta znalazła uznanie wśród pracowników.

Na przestrzeni bieżącej kadencji Zespół pomocy prawnej rozpatrzył około 9.000 spraw (w skali rocznej około 1.800). Stanowiły one materiał pozwalający na ocenę sytuacji w zakresie rerealizacji prawa pracy. Pozwalały określić przyczyny występowania konfliktów oraz dawały podstawy do sformułowania wniosków i podjęcia działań związkowych w celu wyeliminowania nieprawidłowości.

W okresie kadencji wpłynęło do WRZZ 886 skarg pracowniczych. Obserwuje się zdecydowany spadek skarg na korzyść porad prawnych — w 1976 r. wpłynęło 276 skarg a w 1979 - 245.

Dokonywane dwa razy w roku — przez prezydium WRZZ — analizy skarg oraz przestrzeganie praworządności w stosunkach pracy wskazują na poprawę w tym zakresie. Nie mniej jednak istnieje nadal potrzeba szkolenia, zwłaszcza tych grup pracowników, którzy z racji swych obowiązków zawodowych i społecznych zajmują się praktycznym stosowaniem prawa pracy w zakładach.

W dziedzinie zwalczania zjawiska jakim jest naruszanie praworządności w stosunkach pracy WRZZ współpracowała z różnymi organami m.in. z Prokuraturą Wojewódzką — w myśl zawartego porozumienia, Referatem Listów i Inspekcji KW PZPR, Wojewódzką Komisją ds. Badania Skarg i Interwencji oraz inspekcją pracy.

III. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ I POPRAWY WARUNKÓW SOCJALNO-BYTOWYCH ZAŁÓG.

W realizacji polityki społecznej i poprawy warunków socjalno-bytowych podejmowane wielokierunkowe działania miały na celu poprawę działalności służącej rodzinie, zmierzały do zwiększania zakresu i poziomu świadczeń socjalnych na rzecz pracowników i ich rodzin oraz emerytów i rencistów.

W całokształcie polityki socjalnej istotna rola przypada właściwej gospodarce funduszami związkowymi oraz funduszem socjalnym i mieszkaniowym. Stąd też problem ten poddawany był stałej ocenie na posiedzeniach Sekretariatu i Prezydium WRZZ. Należy stwierdzić, że zdecydowana większość rad zakładowych w sposób doskonalszy oddziałują na kierunkowe wydatkowanie tych funduszy. Nie mniej jednak doskonalenia wymaga jawność i elastyczność gospodarowania funduszami. Środki z tych funduszy

muszą trafić do ludzi najbardziej potrzebujących pomocy, robotników wyróżniających się sumiennością i rzetelnością w pracy.

W działalności socjalnej wiele uwagi poświęciła WRZZ ochronie zdrowia załóg. Podejmowane działania zmierzały do polepszenia sytuacji w przemysłowej służbie zdrowia. Wzmocnione zostały organizacyjnie przychodnie przemysłowej służby zdrowia przy PKS w Radzynie Podl. i ZPW „Biawena”. Utworzone zostały nowe przychodnie międzyzakładowe przy Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Budownictwa Komunalnego i Bialskim Przedsiębiorstwie Budowlanym.

Obecnie opiekę zdrowotną załóg zabezpiecza 9 przychodni przemysłowej służby zdrowia — w tym 8 międzyzakładowych — zapewniając opiekę uprawnionym do tego typu świadczeń w 50 procentach.

Działania WRZZ ukierunkowane są na dalszy rozwój i umacnianie organizacyjne przychodni międzyzakładowych, doskonalenie ich pracy, pełniejsze wyposażenie w sprzęt. W minionej kadencji WRZZ doposażyła w sprzęt przychodnie międzyzakładowe wydając na ten cel półtora miliona złotych. Najtrudniejszą jednak sprawą jest brak Wojewódzkiej Przychodni Przemysłowej Służby Zdrowia, a więc brak nadzoru specjalistycznego i okresowych doszkoleń personelu zatrudnionego w placówkach przemysłowej służby zdrowia oraz niewystarczająca ilość kadry medycznej w tych placówkach.

W trosce o pełną realizację zadań ubezpieczeniowych i sprawną obsługę ubezpieczeniową, wojewódzka instancja związkowa ściśle współdziałała z Oddziałem Wojewódzkim Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Rada nadzorcza ZUS w skład, której wchodzi 3-5 przedstawicieli związków zawodowych, oddziaływuje na prawidłowość i terminowość załatwiania spraw rentowo-emerytalnych. Z inicjatywy WRZZ powołane zostały w 12 największych zakładach pracy rady ubezpieczeń społecznych, spełniające rolę pośrednika pomiędzy załogą a ZUS-em. Przeprowadzone zostały również w rejonach szkolenia pracowników odpowiedzialnych za sprawy emerytalne i rentowe. Wpłynęło to znacznie na skrócenie czasu załatwiania wniosków emerytalno-rentowych.

W całokształcie działalności socjalnej dużą uwagę zwracano na pracę z emerytami i rencistami. Efektem tych działań jest utworzenie w 49 zakładach kół emerytów i rencistów.

Pracę rad zakładowych z emerytami i rencistami ukierunkowano na udzielanie im różnych form pomocy materialnej, leczeniu

sanatoryjnym, utrzymaniu koleżeńskich więzi, włączaniu do współuczestniczenia w życiu kulturalnym i oświatowym zakładu i środowiska. Na wyróżnienie zasługują rady zakładowe takich zakładów jak: „ZREMB” w Międzyrzecu Podlaskim, PRSWM i Wojewódzki Szpital Zespolony w Białej Podlaskiej.

Również WRZZ wspierała organizacyjnie i finansowo działalność na rzecz emerytów i rencistów. Była organizatorem wczasów dla emerytów i rencistów w Serpelicach, współorganizatorem uroczystości związanych z Dniem Seniora itp.

Do ważnych akcji społecznych zainicjowanych i prowadzonych przez związki zawodowe należy zaopatrzenie jesienno-zimowe załóg w warzywa, owoce i ziemniaki. Rokrocznie WRZZ wspólnie z radami zakładowymi umożliwia załogom zakup — w cenach skupu — warzyw, owoców i ziemniaków. Ponadto rady zakładowe jak i WRZZ udzielają rodzinom najbardziej potrzebującym oraz emerytom i rencistom zapomóg finansowych.

W latach 1978 i 1979 tylko WRZZ przeznaczyła na ten cel kwotę 200 tys. zł. Umożliwiono przez to zakup warzyw oraz ziemniaków dla około 1.000 rodzin o najniższych dochodach. Stosowana była również pomoc w postaci dowożenia płodów do domowych piwnic. Akcja ta cieszy się popularnością wśród załóg.

W latach 1976-1980 nastąpił dalszy rozwój żywienia przyzakładowego, jednak obecna ilość 24 stołówek i 17 bufetów przyzakładowych jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb. Dlatego też WRZZ wspólnie z WSS „Społem” i WZSR wyszła z inicjatywą żywienia w placówkach gastronomii otwartej. Żywnienie to stało się obecnie najbardziej potrzebną i dostępną formą dla dużej liczby zatrudnionych, bo przeszło dla 12 tys. pracowników. Mimo to zaspokojono jedynie najpilniejsze potrzeby w tym zakresie. W 1979 r. z żywienia przyzakładowego korzystało 14% ogółu zatrudnionych w gospodarce uspołecznionej województwa. Duże rezerwy tkwią jeszcze w niewykorzystanych w pełni stołówkach zakładowych.

Integralną częścią świadczeń socjalnych jest organizacja wypoczynku załóg i ich rodzin. Podstawową bazę zabezpieczającą wypoczynek urlopowy są zakładowe ośrodki wypoczynkowe. Baza ta zlokalizowana jest w Serpelicach, Mierzwicach N/Bugiem, Białce k/Parczewa i Kodniu. Ogółem zakłady pracy posiadają 18 ośrodków na 830 miejsc noclegowych. Średnio ośrodki naszego Województwa organizują 4,5 turnusa w sezonie. Najpopularniejszą miejscowością wypoczynkową w naszym województwie są Serpelice. Wychodząc naprzeciw szybszemu polepszeniu jakości wypoczynku w tej popularnej miejscowości WRZZ podejmowała w tym za-

kresie wiele działań i inicjatyw. W latach 1975-79 przeznaczyła dla zakładów pracy kwotę 4 mln zł na modernizację i doposażenie zakładowych ośrodków wypoczynkowych. Zainicjowała współpracę pomiędzy dysponentami bazy wczasowej. Celem tego współdziałania — koordynacji jest wspólne prowadzenie wielu działalności gospodarczych i programowych przez wszystkie ośrodki. Do pozytywnych spraw rozwiązanych tą drogą należą:

- zapewnienie wszystkim potrzebującym wczasowiczom opieki lekarskiej
- zabezpieczenie ratowników wodnych
- odbywanie praktyk studentów AWF w charakterze pracowników k-o
- przeprowadzenie kategoryzacji zakładowych ośrodków wypoczynkowych
- udostępnianie stołówek w Ośrodkach wypoczywającym a nie posiadających takich obiektów.

Rozpowszechnioną i posiadającą już tradycję jest baza wypoczynkowa FWP. Średnio, każdego roku zakłady pracy naszego województwa otrzymują około 800 skierowań.

W okresie sprawozdawczym nastąpił wzrost ilości wypoczywających. Jeżeli w 1976 r. z zorganizowanych form wypoczynku skorzystało 7% zatrudnionych to w 1979 r. 11% (8 tys pracowników), liczba ta nie jest imponująca, ale w warunkach gdy nasze załogi dopiero nabierają nawyku regularnego wypoczynku, wielkość ta już zadawała.

Dużą rolę przywiązywała WRZZ do wypoczynku dzieci i młodzieży. W szczególnym zainteresowaniu była organizacja kolonii zdrowotnych i nieobozowych form akcji „Lato” dla dzieci pozostających w miejscu zamieszkania. W tym zakresie ściśle współdziałano z Zarządem Wojewódzkim TPD, Komendą Chorągwi ZHP, Kuratorium Oświaty i Wychowania, a także zakładami pracy. Celem tego działania było zapewnienie wszystkim dzieciom zorganizowanego wypoczynku. Rezultaty oddziaływania to wzrost ilości wypoczywających w 39% w 1976 r. do 80% w 1979 r. Na ten cel w minionej kadencji WRZZ przeznaczyła 2 mln złotych. Wspólnie z radami zakładowymi podejmowano wiele działań na rzecz dzieci z rodzin wielodzietnych i o najniższych dochodach.

Każdego roku WRZZ jest współorganizatorem choinki noworocznej „Gwiazdka dla każdego dziecka” oraz imprez z okazji: Dnia Dziecka. Doposażyła dwie świetlice środowiskowe w Międzyrzeczu Podl. i Białej Podl. oraz 8 placów zabaw dla dzieci na łączną

kwotę 540 tys. zł. W Międzynarodowym Roku Dziecka rady zakładowe i zakłady pracy podjęły wiele ciekawych inicjatyw a m.in. ufundowano 30 książeczek mieszkaniowych dla sierot i półsierot, uruchomiono sklep z konfekcją dziecięcą w Białej Podl. - WPHW, przekazano nieodpłatnie do Centrum Zdrowia Dziecka — stoliki i krzesła na wartość 55 tys. zł. Zorganizowano wiele wycieczek i imprez dla dzieci. W ostatnich latach przybyło naszemu województwu 17 przedszkoli z tego 5 w miastach i 12 w ośrodkach gminnych. Budowany jest w Radzyniu Podl. — w czynie społecznym żłobek. Należy zaznaczyć, że większość tych obiektów powstała przy znacznym zaangażowaniu i udziale zakładów pracy.

Stałą troską wojewódzkiej instancji związkowej, jak i rad zakładowych były działania na rzecz polepszenia warunków mieszkaniowych pracowników uspołecznionych zakładów pracy. Główny kierunek tych działań to: inspirowanie zakładów pracy do świadczenia pomocy zespołom budowy domków jednorodzinnych lub bezpośrednio pracownikom i własnego budownictwa mieszkaniowego.

Budownictwo mieszkaniowe w głównej mierze prowadzone jest w naszym województwie przez spółdzielczość mieszkaniową. W latach 1976-1979 z budownictwa spółdzielczego oddano 2525 mieszkań, co w stosunku do roku 1975 stanowi 50% wzrostu. Pomimo tego liczba oczekujących na mieszkania spółdzielcze jest duża i wynosi 3.368 członków oraz 5.825 kandydatów, z tego 3.760 z pełnymi wkładami. Wychodząc naprzeciw potrzebom szybszego otrzymania mieszkania przez niektóre rodziny — zwłaszcza młode, kolektyw wielu zakładów pracy oddelegowały od kilku do kilkunastu pracowników do pracy w przedsiębiorstwie budowlanym. W ten sposób 103 rodziny otrzymały wcześniej mieszkania.

Zakładowe budownictwo mieszkaniowe prowadziły w minionej kadencji nieliczne zakłady pracy, jak: Bialskie Fabryki Mebli, ZPW „Biawena”, RDP Międzyrzec Podl., ZOZ Parczew, DRKP Małaszewicze, PBRol Międzyrzec Podl. W latach tych oddano przeszło 700 mieszkań.

Ważną rolę w działalności socjalnej spełniają pracownicze ogrody działkowe — stanowiące nie tylko uznaną formę rekreacji i wypoczynku po pracy, ale także źródło świeżych owoców, warzyw i kwiatów.

Zgodnie z wnioskiem I Międzyzwiązkowej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej WRZZ powołano Zarząd Wojewódzki POD.

Trzyletni okres jego działalności przyniósł oczekiwane rezultaty. Areał ogrodów działkowych powiększył się dwukrotnie. Jako czo-

łowe zagadnienie zostało uznane kontynuowanie wysiłków zmierzających do pełnej realizacji programu rozwoju pracowniczych ogrodów działkowych do roku 1980 stanowiącego załącznik do zarządzenia Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 14.12.1976 r. Program określił przyrost nowych terenów dla ogrodów działkowych w Białej Podlaskiej 30,45 ha i pozostałych miast województwa 21,33 ha, razem 51,78 ha.

Trzeba tu dodać, że na 1 stycznia 1977 r. powierzchnia naszych ogrodów wynosiła 25,31 ha.

Na przestrzeni lat 1977-1980 pozyskano 60,95 ha nowych terenów. W Białej Podlaskiej zrealizowano 24,27 ha, natomiast w pozostałych miastach województwa 36,68 ha. Aktualnie istnieje 18 ogrodów pracowniczych zarządzanych przez 8 zarządów o ogólnej powierzchni 86,25 ha.

Właścicielami działek są 1.322 rodziny pracownicze w tym 520 robotniczych.

Obserwuje się duże zapotrzebowanie załóg pracowniczych na ogrody. Istnieje potrzeba pozyskiwania nowych terenów oraz modernizacji istniejących pracowniczych ogrodów działkowych. Problemy te muszą być rozwiązywane w ścisłym współdziałaniu i wsparciu ze strony administracji województwa.

Wojewódzka Rada Związków Zawodowych — współdziałając z Wojewodą Białkopodlaskim, utrzymując stały kontakt z Wydziałem Handlu — dokonywała systematycznych analiz funkcjonowania rynku oraz zaopatrzenia ludności. W latach 1976-80 związkowa kontrola społeczna przeprowadziła 18.421 kontroli placówek handlowych i usługowych, w tym 71,6⁰/₀ w sieci handlu detalicznego, 24⁰/₀ w zakładach usługowych i 4,4⁰/₀ w zakładach gastronomicznych. W wyniku tych kontroli sporządzono 13.488 wniosków dotyczących poprawy organizacji i usprawnienia pracy handlu i usług, a ponadto 88 spraw przekazano do Prokuratora i MO, 480 do Kolegium d/s Wykroczeń oraz 1.007 spraw do organów kontroli państwowej i administracji terenowej. Należy stwierdzić, że na wnioski kontroli społecznej administracje przedsiębiorstw i organizacji handlowych szczebla wojewódzkiego reagują we właściwy sposób podejmując odpowiednie działania, co nie zawsze można odnieść do jednostek podstawowych. Wymienione zadania realizowane były przez 680 kontrolerów społecznych skupionych w 7 zespołach miejskich i miejsko-gminnych. Ponad 60⁰/₀ kontrolerów posiada wieloletni staż i przeszkolenie. Na dorobek związkowej kontroli społecznej składają się nie tylko wymienione efekty w postaci liczby skontrolowanych placówek, ale przede wszystkim po-

zytywne jej skutki. Dokonane oceny sytuacji rynkowej oraz masowe wnioski i uwagi kontrolerów społecznych pozwalały niejednokrotnie na możliwości usunięcia bądź znacznego ograniczenia szeregu niekorzystnych zjawisk spotykanych początkowo dość powszechnie jak np. niewidacznianie cen na towarach i art. spożywczych, niereagowanie na uwagi wpisywane do ksiąg skarg i wniosków, braki w zaopatrzeniu w towary znajdujące się w hurcie, produkcji, kumoterska sprzedaż i ukrywanie towarów, pobieranie nadmiernych cen, niszczenie mienia społecznego, jakości i terminowości wykonywanych usług.

W rezultacie społecznej ingerencji podniósł się poziom sanitarno-higieniczny sieci handlowo-usługowej, uległa poprawie jakość informacji o walorach użytkowych towarów. Drogą wielokrotnych kontroli spowodowano: szybszą rotację artykułów spożywczych o określonych terminach przydatności do spożycia, uzupełnianie braków towarowych dostawami artykułów znajdujących się w magazynach, usprawnienie pracy jednostek handlowych i usługowych — wpływając na korektę sieci, lepsze dostosowanie godzin otwarcia, poprawę warunków pracy personelu kontrolowanych placówek. W codziennej pracy, związkowa kontrola społeczna spotyka się z życzliwością i pomocą ze strony Wojewódzkiego i Terenowych Komitetów Kontroli Społecznej: jest wspierana w szeregu wnioskach i postulatach w uporczywym egzekwowaniu zaleceń pokontrolnych. Przyczyniło się to do zwiększenia skuteczności i wzrostu autorytetu kontrolerów związkowych i uzyskania bardziej odczuwalnych efektów ich pracy.

IV. DZIAŁALNOŚĆ W DZIEDZINIE SOCJALISTYCZNEGO WYCHOWANIA, POPULARYZACJI WIEDZY I UPOWSZECHNIANIA KULTURY I SPORTU.

Kierując się programową zasadą jedności spraw produkcji, bytu i socjalistycznego wychowania w działalności wychowawczej zwracano uwagę przede wszystkim na współzależne traktowanie tych procesów z zadaniami gospodarczymi. Uwarunkowaniom tym WRZZ dała wyraz w uchwałach posiedzeń plenarnych określających konkretne zadania w urzeczywistnianiu programu partii a zwłaszcza Uchwał III i VII Plenum. Jako jedno z wielu istotnych zadań stało się inspirowanie zakładów pracy do oparcia działalności pozaprodukcyjnej zakładu o program działalności ideowo-wychowawczej. Zagadnieniu temu poświęcono wiele uwagi również udzielono pomocy merytorycznej w ich opracowywaniu. Dzisiaj z dużą satysfakcją należy stwierdzić, że programy są przyjmowane

niemal powszechnie, na sesjach Konferencji Samorządu Robotniczego. Jednym z mankamentów w działalności ideowo-wychowawczej jest brak bieżącej kontroli realizacji przyjętych programów przez prezydium KSR. W niektórych zakładach pracy spotyka się programy nie aktualizowane o nowe możliwości i potrzeby społeczno-gospodarcze zakładu. Istotnym czynnikiem mobilizującym stało się współzawodnictwo o najlepszy program działalności ideowo-wychowawczej i upowszechniania kultury wśród załóg zakładów pracy,

Rozwijając działalność ideowo-wychowawczą wśród załóg wiele uwagi poświęciła WRZZ doskonaleniu działalności średniego dozoru technicznego, mistrzom i brygadzystom.

Dużo miejsca w pracy z dozorem zajęła kampania na rzecz wdrażania w życie decyzji Biura Politycznego i Wytucznych Prezydium CRZZ w sprawie podniesienia rangi i roli mistrza. Problemy te były dyskutowane na licznych naradach z udziałem około 400 mistrzów. W ośmiu zakładach pracy powołano kluby mistrza. Dotychczasowe doświadczenia w pracy z mistrzami dowodzą, że sytuacja mistrzów w zakładach pracy jest bardzo zróżnicowana tak pod względem ich samodzielności w kierowaniu powierzonym odcinkiem, jak i pod względem ich pozycji i autorytetu wśród pracowników a także kierownictwa zakładu. Niestety w większości zakładów praca z mistrzami wymaga dalszych działań zarówno przez administrację jak i ogniwa związkowe.

Wiele uwagi — wspólnie z ZW ZSMP poświęcono adaptacji społeczno-zawodowej pracowników, a zwłaszcza podejmujących pracę po raz pierwszy.

W wielu zakładach, szczególnie tam gdzie istnieją szkoły przyzakładowe, przyjął się zwyczaj uroczystego wręczenia legitymacji związkowych oraz umów o pracę. Rady zakładowe wnioskuje o przydział nowo zatrudnionym opiekunów wywodzących się z aktywu związkowego. Coraz częściej można spotkać listy pochwalne do rodziców młodych pracowników po pomyślnym odbyciu przez nich stażu pracy. Niewystarczającą jest tutaj działalność służb pracowniczych a zwłaszcza Komisji d/s Przyjęć i d/s Adaptacji Społeczno-Zawodowej. Mało popularne są informatory o zakładzie pracy i inne materiały programowe mówiące o zakładzie, o uprawnieniach, o obowiązkach pracownika wynikających z przynależności do załogi danego zakładu pracy. Dużą rolę w tym zakresie winny spełniać Izby Tradycji i Perspektyw. Istniejące w województwie 3 izby świadczą jednak o małym zainteresowaniu zakładów tym znaczącym ogniwem w procesie ideowo-wychowawczego wychowania załóg.

We współdziałaniu z młodzieżą pracującą wiele problemów podejmowano w zakresie włączania ich do pracy związkowej. Temu celowi służyły rokrocznie organizowane przez WRZZ obozy szkoleniowo-wypoczynkowe młodzieży pracującej w Mielnie.

Znaczne osiągnięcia odnotowano na przestrzeni 5 minionych lat w działalności na rzecz honorowania przodowników pracy. Spotkania przedstawicieli władz województwa z przodownikami pracy z okazji świąt branżowych, z rodzinami o długoletnich tradycjach zawodowych, z racjonalizatorami i laureatami współzawodnictw, listy gratulacyjne, dyplomy i koncerty z dedykacją, to jedne z wielu przykładów jakie dotychczas WRZZ podejmowała. WRZZ prowadzi również „Honorową Księgę Przewodzących Pracowników Województwa”, w której umieszczone są sylwetki 115 przodowników pracy.

Wizytacje zakładów pracy potwierdzają, że temat ten zajmuje coraz więcej miejsca w działalności wychowawczej zakładów pracy. Jednak wiele zastrzeżeń budzi oprawa wręczania nagród i wyróżnień, nie pełna jawność, która często jest przyczyną niepotrzebnych konfliktów zakładowych. Zagadnieniom tym więcej uwagi winny poświęcić służby pracownicze i rady zakładowe. Część zakładów opracowało system wyróżnień moralnych określających za jakie konkretne osiągnięcia, na czyj wniosek i kiedy pracownik może dane wyróżnienie otrzymać. WRZZ dokonała głębokiej analizy tej działalności w zakładach pracy i przedłożyła ją pod obrady plenarnego posiedzenia z którego wypłynęło szereg wniosków stanowiących bogaty materiał do dalszej działalności. Temat wyróżnień moralnych stał się również przedmiotem seminarium aktywu społeczno-gospodarczego organizowanym wspólnie z Wydziałem Pracy Ideowo-Wychowawczej KW PZPR.

Kształcenie ustawiczne pracujących to jedno z istotnych zagadnień, któremu WRZZ poświęciła wiele uwagi w tym okresie. Wysoka była dynamika rozwoju oświaty dorosłych zarówno w formach szkolnych, jak i pozaszkolnych. Działalność zmierzała do zapewnienia możliwości zdobycia wykształcenia podstawowego pracownikom do lat 40, przyniosło to oczekiwane rezultaty. Bowiem w roku 1975 bez wykształcenia podstawowego w gospodarce uspołecznionej zatrudnionych było 5.700 osób — 6% ogółu zatrudnionych, obecnie 300 osób. Problem ten w bieżącym roku oświatowym zostanie rozwiązany poprzez indywidualny tok przygotowania do egzaminu eksternistycznego z zakresu szkoły podstawowej. Rozwinęła się sieć średnich studiów zawodowych w kierunkach i specjalnościach niezbędnych dla gospodarki wojewódz-

twa oraz Techników dla pracujących. Wzbogacone zostały również szkolne i nieszkolne formy kształcenia ustawicznego a zwłaszcza kursów zawodowych. W roku 1978 WRZZ objęła patronatem Centrum Kształcenia Ustawicznego. Dzisiaj po dwóch latach jego działalności należy stwierdzić, że spełnia ono oczekiwania pomimo niedostatecznej jeszcze bazy. Centrum m.in. realizowało takie przedsięwzięcia jak:

- kurs pedagogiczny instruktorów praktycznej nauki zawodu w zakładach pracy
- kurs pedagogiczny gminnych służb rolnych
- kurs przepisów ZUS
- kurs księgowych zakładów i jednostek budżetowych.

Na działalność oświatową z funduszu zcentralizowanego WRZZ przeznaczyła kwotę 245 tys zł w formie dotacji na zakup pomocy naukowych.

Przy dużym zaangażowaniu działaczy oświatowych rozwinął się szeroko społeczny ruch opieki zakładów pracy nad szkołami. W naszym województwie, każda placówka oświatowo-wychowawcza ma zakładowego patrona. Działalność w tym zakresie koordynuje Wojewódzka Rada Opiekuńcza przy WRZZ. Z dużym zainteresowaniem spotkał się konkurs pt. „Zakład pracy pomaga szkole”. Początkowa pomoc rzeczowa i finansowa zaczęła przechodzić do wspólnie realizowanych przez szkoły i zakłady działań o charakterze wychowawczym. Wielu działaczy i zakładów pracy za szczególne osiągnięcia na wniosek WRZZ wyróżnionych zostało odznaką — „Przyjaciel szkoły”.

W działalności oświatowej na uwagę zasługują również organizowane przez WRZZ sympozja, narady i spotkania związane z podnoszeniem poziomu kultury pedagogicznej społeczeństwa oraz umacnianiem opiekuńczo-wychowawczych funkcji rodziny.

Ostatnie dwa lata a zwłaszcza okres realizacji założeń programowych Konfrontacji Placówek Upowszechniania Kultury „Człowiek — Praca — Twórczość” wywołał większe zainteresowanie zakładów pracy rozwojem działalności kulturalno-oświatowej. Baza pozostająca w dyspozycji zakładów pracy to: 1 dom kultury, 6 klubów, 22 świetlice, 24 biblioteki. Placówki te pracują w oparciu o aktyw społeczny, niejednokrotnie bez specjalistycznego przygotowania. Dodatkową trudnością jest brak w województwie placówek profesjonalnych. Z myślą o jak najszerszym udziale załóg w konfrontacjach, realizację ich założeń oparto o „Prezentację

osiągnąć społeczno-gospodarczych zakładów pracy w 35-leciu PRL". Największe zakłady województwa realizowały prezentacje samodzielnie, inne przystąpiły do prezentacji organizowanych w 4 rejonach przy współudziale placówek kulturalno-oświatowych pionu państwowego. Wynikiem Konfrontacji były nowe amatorskie zespoły artystyczne i koła zainteresowań o charakterze artystycznym i poznawczym.

Wspólnie z Wojewódzkim Domem Kultury opracowano program doskonalenia specjalistycznego i pedagogicznego instruktorów i kierowników placówek. Szkolenie początkowo prowadzone bardzo sporadycznie, w ostatnim okresie tj. od 1978 r. prowadzone jest systematycznie z podziałem na różne dziedziny działalności kulturalno-oświatowej. Nadal występują trudności w zapewnieniu zespołom związkowym odpowiednio kwalifikowanej kadry w celach konsultacyjnych.

Wśród imprez realizowanych przez WRZZ i przy współudziale na stałe do kalendarza wojewódzkiego weszły:

- przegląd zespołów instrumentalno-wokalnych
- konkurs piosenki radzieckiej
- Dziecięcy konkurs piosenki i tańca „Barwy przyjaźni”
- przegląd teatrów amatorskich
- przegląd chórów i orkiestr dętych
- przegląd zespołów tańca ludowego
- plener plastyków amatorów i inne

WRZZ była i jest żywo zainteresowana rozwojem ruchu artystycznego, dalszym zacieśnianiem kontaktów załóg z twórcami w ramach realizacji programu „Sojusz Świata Pracy z Kulturą i Sztuką” — WRZZ udziela znacznej pomocy finansowej jak również zabezpiecza pomoc instruktazową. Obserwuje się często za małe zainteresowanie administracji zakładów rozwojem działalności kulturalno-oświatowej, jak również rozwojem bazy.

W działalności kulturalno-oświatowej ważne ogniwo stanowią biblioteki związkowe.

Wojewódzka Rada Związków Zawodowych jest zainteresowana rozwojem bibliotek, uzupełnianiem księgozbioru i dalszą poprawą warunków w jakich pracują. Zagadnienia te stanowiły przedmiot obrad posiedzeń prezydium.

W okresie sprawozdawczym WRZZ przeznaczyła 230 tys. zł na rozwój bibliotek i uzupełnienie księgozbiorów. WRZZ podejmowała również przedsięwzięcia zmierzające do rozwoju czytelnictwa i zainteresowania książką w środowisku robotniczym. Organizowano w zakładach spotkania autorskie w ramach dekady książki społeczno-politycznej „Człowiek - Świat - Polityka”, Dni Kultury, Oświaty i Prasy oraz „Białskopodlaskich Dni Literatury”.

Z zainteresowaniem załóg spotkały się konkursy: krasomówczy i recytatorski oraz Turniej Wiedzy ph. „Polska dziś i jutro”, w którym z roku na rok zwiększa się ilość uczestników.

W okresie sprawozdawczym — w działalności kulturalno-oświatowej WRZZ była organizatorem centralnych imprez, takich jak: Centralna Inauguracja Roku Kształcenia Ustawicznego - 1978, Centralne Eliminacje Konkursu Dziecięcego „Barwy Przyjaźni”, Sesji Oświatowej „Oświata robotnicza w PRL” oraz seminarium nt. „Upowszechniania kultury pedagogicznej pracujących”.

Działalność wychowawcza miała duży wpływ na kształtowanie postaw i motywacji, była istotnym czynnikiem wyzwalającym aktywność społeczno-zawodową załóg zakładów pracy.

W okresie kadencji WRZZ zwracała również uwagę na organizację masowych imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych. Wiodącą rolę w tym zakresie spełnia Rada Kultury Fizycznej i Turystyki powołana przez WRZZ oraz zakładowe rady kultury fizycznej i turystyki — działające przy radach zakładowych.

Rady Kultury Fizycznej i Turystyki inspirowały poczynania w zakresie sportu, turystyki i wypoczynku po pracy. Koordynują również działalność Zakładowych Kół i Ognisk PTTK, TKKF, PZW LOK i PZMot. W zakładach pracy naszego województwa działa 45 zakładowych rad KTiT oraz ponad 100 ognisk i kół specjalistycznych. Istnieją również 3 związkowe kluby sportowe. Związkowe propozycje, których w realizacji współpartnerami są organizacje specjalistyczne, to przede wszystkim ogólnozakładowe spartakiady sportowo-rekreacyjne oraz imprez o charakterze wojewódzkim.

Do imprez zaakceptowanych przez nasze załogi zaliczyć należy Narodowe Biegi Przełajowe, Spartakiady Zakładów Pracy, turniej piłki siatkowej, igrzyska młodzieży pracującej oraz ligi zakładów pracy w piłce siatkowej i tenisie stołowym.

W wymienionych imprezach nastąpił wzrost uczestniczących. W organizowanych corocznie Narodowych Biegach Przełajowych bierze udział prawie 10 tysięcy uczestników.

Znaczny jest również rozwój zespołów ćwiczebnych. Najczęściej powstają grupy zajmujące się wędkarstwem, piłką nożną, piłką siatkową, tenisem stołowym, brydżem sportowym, szachami.

Celem upowszechniania formy rekreacji jaką jest bieganie powołano w br. „Klub Maratończyka”.

W 1977 r. WRZZ nawiązała współpracę z Filią Akademii Wychowania Fizycznego. W ramach jej przeszkolono organizatorów czynnego wypoczynku z 40 zakładów pracy oraz demonstrantów ćwiczeń z 20 zakładów. Studenci AWF w ramach praktyk prowadzą działalność w ośrodkach wypoczynkowych, oraz w zakładach pracy. Ważnym elementem tej współpracy były przeprowadzone badania naukowe w różnych środowiskach naszego województwa umożliwiające poznanie uwarunkowań rozwoju kultury fizycznej. Dużo uwagi poświęcono w minionej kadencji rozwojowi rekreacji w osiedlach mieszkaniowych. WRZZ pomagała Komitetom Osiedlowym w wyposażeniu wypożyczalni sprzętu sportowo-turystycznego, była współorganizatorem konkursu „Sport w osiedlach mieszkaniowych”.

W wyniku tej działalności powstało na terenie województwa kilkanaście nowych boisk, kortów, ścieżek zdrowia itp.

WRZZ wspiera budowę bądź modernizację bazy sportowo-rekreacyjnej przeznaczając na ten cel rokrocznie około miliona złotych.

Jedną z popularniejszych form wypoczynku i rekreacji zaakceptowaną przez większość naszych zakładów pracy są wycieczki turystyczno-krajoznawcze oraz tzw. „Mała Turystyka” połączona z różnymi formami rekreacyjnymi typu zawody sportowe, festyny, wędkowanie itp. Z tej formy rekreacji korzysta około 50% członków załóg.

W celu zabezpieczenia prawidłowej realizacji zadań przez rady kultury fizycznej i turystyki - systematycznie prowadzono naraady z aktywnym udziałem w zajmującym się rozwijaniem kultury fizycznej w zakładach pracy oraz szkolenia organizatorów sportu i rekreacji. Dużą uwagę w okresie kadencji zwracano na właściwe zagospodarowanie wolnych sobót, zabezpieczając wiele imprez rekreacyjno-sportowo-turystycznych dla społeczeństwa.

V. DZIAŁALNOŚĆ WEWNĄTRZZWIĄZKOWA

Całokształt działalności WRZZ, Prezydium, Sekretariatu i komisji problemowych podporządkowany był zapewnieniu pełnej realizacji zadań wynikających z programu działania. Większość po-

siedzeń WRZZ poprzedzona była bezpośrednimi badaniami w zakładach pracy przy dużym zaangażowaniu członków instancji i aktywu związkowego. Dokonywane rozwiązania uzupełnione dyskusją na posiedzeniach pozwalały podejmować słuszne wnioski zmierzające do pełnego zabezpieczenia realizacji programu. Tematyka posiedzeń WRZZ, a przede wszystkim podejmowane uchwały i wnioski znajdowały odbicie w pracy zakładowych organizacji związkowych. Także w stylu pracy Plenum i Prezydium WRZZ zaszły korzystne zmiany. Nastąpiło większe powiązanie z zakładowymi organizacjami związkowymi, m.in. poprzez odbywanie posiedzeń wyjazdowych oraz udział przewodniczących bądź sekretarzy rad zakładowych w posiedzeniach WRZZ.

W minionej kadencji wzrosła również aktywność członków wojewódzkiej instancji związkowej. Pełniej uczestniczą w pracach komisji problemowych WRZZ, badaniach służących przygotowywaniu materiałów na posiedzenia instancji, jak również w działalności kontrolnej. Udzielają pomocy oraz instruktażu mniejszym radom zakładowym. Duży postęp zanotowano w pracy komisji statutowych WRZZ, których w okresie kadencji działało 11. Rezultatem ich pracy było przygotowanie szeregu ocen, analiz i informacji wykorzystywanych w pracy wojewódzkiej instancji związkowej. Do najbardziej aktywnych należy zaliczyć komisję ochrony pracy i środowiska, socjalno-bytową, d/s kobiet pracujących, kulturalno-oświatową oraz komisję d/s współzawodnictwa.

Ilość posiedzeń WRZZ w latach 1976-80 obrazuje poniższe zestawienie.

Wyszcze gólnienie	Ogół.	P r o b l e m a t y k a					Sport i rek.	Org.
		społ. ek.	war. prac.	socj. byt.	ideow. wych.	pra- worz.		
Plenum	17	6	3	1	2	1	1	3
Prezydium	49	25	12	19	13	10	6	21

Ważną funkcję w koordynacji pracą związkową spełniał Sekretariat WRZZ. Rozpatrywał problemy działalności zakładowych organizacji związkowych, udzielał skutecznej pomocy TZZ, radom zakładowym w podnoszeniu ich samodzielności oraz doskonaleniu treści, stylu i metod pracy związkowej.

Wojewódzka instancja związkowa umacniając swoje funkcje koordynacyjne koncentrowała działalność na rozwiązywaniu problemów w układzie terenowym ściśle współdziałając w tym zakresie z organami władzy i administracji państwowej oraz organizacjami społeczno-politycznymi i stowarzyszeniami naukowo-technicznymi. Z Wojewódzką Radą Narodową podstawowe formy współdziałania opierały się na współpracy komisji problemowych WRZZ, WRN, inspirowaniu określonych tematów do wspólnego rozpatrzenia, przeprowadzeniu wspólnych kontroli i badań, konsultowaniu i opiniowaniu projektów perspektywicznych i rocznych planów. Takie problemy, jak rozwój handlu, usług, program rozwoju służby zdrowia, bazy rekreacyjnej, rozwoju żywienia zbiorowego to przykłady roboczych kontaktów podejmowanych w ramach współdziałania z Wojewodą Białkopodlaskim. Raz w roku odbywane jest wspólne posiedzenie Kolegium Wojewody i Sekretariatu WRZZ. Wspólne działania WRZZ i WK FJN koncentrowane były na problemach prowadzenia pracy z aktywnym samorządem mieszkańców i zakładami sprawującymi patronat nad komitetami osiedlowymi, organizacji i udziału mieszkańców miast i osiedli w czynach społecznych, a także w wypełnianiu zadań wychowawczych w środowisku pracy. Wiele przedsięwzięć podjętych było wspólnie z Zarządem Wojewódzkim ZSMP a dotyczyły one głównie rozwoju socjalistycznego współzawodnictwa pracy, inspirowanie zobowiązań produkcyjnych i czynów społecznych, adaptacji społeczno-zawodowej pracujących, działalności k-o, sportu i turystyki.

W okresie sprawozdawczym WRZZ rozwinęła szeroką wymianę doświadczeń z Obwodową Radą Związków Zawodowych BSRR w Brześciu. Odbywane są wspólne spotkania kierownictw oraz wymiana autobusów przyjaźni dla przodujących pracowników. Poczynając od roku 1979 na wymianę doświadczeń wyjeżdżają również działacze ruchu wynalazczego i racjonalizatorzy.

We wszystkich inicjatywach i poczynaniach towarzyszyła WRZZ codzienna pomoc i wsparcie ze strony wojewódzkiej instancji partyjnej. Niejednokrotnie z inicjatyw WRZZ przedkładane były pod ocenę Sekretariatu i Egzekutyw KW PZPR problemy dotyczące naszych załóg, jak chociażby warunków pracy poszczególnych branż, przestrzeganie praworządności w stosunkach pracy czy działalność samorządów robotniczych. Te i inne przedsięwzięcia znalazły pełne poparcie ze strony kierownictwa KW PZPR.

W okresie kampanii sprawozdawczo-wyborczej w 1976 r. zgłoszono 113 wniosków, z tego na:

- zebraniach i konferencjach zakładowych i międzyzakładowych — 99
- na I Międzyzakładowej Wojewódzkiej Konferencji Cprawodawczo-Wyborczej - 14.

Wnioski te zostały szczegółowo przeanalizowane i zweryfikowane pod względem ich realności. Zasadnicza większość z nich (90) dotyczyła działalności przedsiębiorstw i została przekazana do realizacji administracji i radom zakładowym. Z zadowoleniem należy stwierdzić, że zostały one zrealizowane co potwierdziła bieżąca kampania w zakładowych organizacjach związkowych. Pozostałe wnioski dotyczyły administracji województwa, WRZZ oraz CRZZ i ZG Związków Branżowych. Wnioski będące w kompetencji władz wojewódzkich były podstawą podejmowanych wspólnie działań z administracją. Pozwoliło to m.in. na rozwiązanie wielu problemów w zakresie wypoczynku załóg — rozbudowano bazę w Serpelicach, Kodniu i Białce. Powołano Zarząd Wojewódzki Pracowniczych Ogrodów Działkowych, Radę nadzorczą ZUS. Natomiast nie udało się dotychczas zrealizować takich zasadnych wniosków, jak powołanie Wojewódzkiej Przychodni Przemysłowej Służby Zdrowia czy Wojewódzkiego Laboratorium Higieny Pracy. Administracja województwa nie zrealizowała również wniosku dotyczącego zorganizowania w Białej Podlaskiej sklepu hurtowego z odzieżą ochronną i bhp. Z wniosków będących w kompetencji WRZZ i ZG zrealizowane zostały:

- wprowadzono dodatek za staż pracy oraz nagrody jubileuszowe w budownictwie i przemyśle lekkim,
- rozszerzono udział przedstawicielstwa robotniczego w organach samorządu robotniczego, określono zakres funkcji i kompetencji stałego organu samorządu robotniczego jakim jest jego Prezydium,
- inne są w trakcie uzgodnień na szczeblu centralnym. Ich realizacja wymaga dłuższego okresu i dodatkowych środków finansowych a dotyczą one m.in.
- przyznania zasiłków kobietom korzystającym z urlopu bezpłatnego na wychowanie dzieci,
- wprowadzenia 5-dniowego tygodnia pracy,
- wprowadzenia wolnych sobót w szkołach,
- organizowania wieku emerytalnego kierowców.

Podstawowym zadaniem w dziedzinie wewnątrzwiązkowej było dalsze doskonalenie pracy zakładowych organizacji związkowych, umocnienie ich pozycji i autorytetu oraz skuteczności działania.

Stąd też wojewódzka instancja związkowa skupiła swą uwagę na udzielaniu daleko idącej pomocy w wytyczaniu kierunków pracy, stałym podnoszeniu poziomu kadr i aktywu związkowego. Zadania te realizowane były poprzez okresowe spotkania Sekretariatu z aktywnym związkowym w rejonach, przekazywanie radom zakładowym informacji o bieżącej działalności instancji, uczestnictwo przewodniczących rad zakładowych w posiedzeniach WRZZ, udział aktywu w badaniach problemowych, organizowanie dla aktywu zakładowego narad i szkoleń tematycznie związanych z ich zakresem pracy, prowadzeniu przez Sekretariat WRZZ z etatową kadrą rad zakładowych comiesięcznych spotkań oraz dokonywanie ocen kadry związkowej.

Udział pracowników WRZZ w organizacji zadań o charakterze ogólnozwiązkowym, w konferencjach i zebraniach, sesjach KSR, udzielanie pomocy organizacyjnej, instruktażu, konsultowanie zadań, prowadzenie wymiany doświadczeń, to tylko niektóre formy pozwalające jednocześnie na częstsze i bezpośrednie kontakty z aktywnym związkowym i załogami zakładów pracy. Doskonaleniu pracy zakładowych organizacji związkowych poświęcone zostało plenarne posiedzenie WRZZ.

Uzyskano w wyniku tych działań pozytywne przemiany w stylu i metodach pracy rad zakładowych, które pełniej realizują swoje uprawnienia i obowiązki wobec załogi i zakładu, szerzej rozwijają formy społecznego działania. Więcej uwagi zwraca się na zapewnienie realizacji Uchwał własnych.

Niemal wszystkie rady zakładowe ściśle przestrzegają zasady, że żadna decyzja w sprawie pracownika nie może być podjęta bez uprzedniego zasięgnięcia opinii bądź przekonsultowania z zainteresowanym kolektywem.

Większość rad zakładowych cechuje planowość realizacji podejmowanych przedsięwzięć. Nie mniej jednak praca wielu rad zakładowych jest jeszcze niezadawalająca i inespółmierna do skali przedsięwzięć podejmowanych przez wojewódzką instancję związkową. W sferze działań organizacyjnych niedosyt budzi praca z aktywnym grup związkowych. W nielicznej grupie bo tylko około 40% zakładów pracy, grupy związkowe uczestniczą w kształtowaniu właściwych stosunków międzyludzkich, podejmowaniu decyzji we wszystkich sprawach dotyczących danej grupy pracowniczej, umiejętnie współpracują z mistrzem i brygadzystą. W większości jednak zakładów nie dostrzega się roli i znaczenia męża zaufania w kwestiach zasięgnięcia jego opinii w sprawach wynagrodzenia, awansów, nagród i stosowania kar. Występują też fakty wyłączenia przez ra-

dy zakładowe mężów zaufania w sprawach będących w ich kompetencji.

W dalszym ciągu część rad Zakładowych spełnia rolę i funkcję, którą winny pełnić wyspecjalizowane komórki administracyjne, a przede wszystkim służby pracownicze. Ważną rolę w działalności związkowej spełnia zebranie związkowe. Dlatego też należałoby wrócić do stosowanej uprzednio formy rokrocznego rozliczania się przed załogą z realizacji przyjętych na siebie zadań. Dobrze układa się współpraca rad zakładowych z organizacjami partyjnymi. Organizacje partyjne udzielają pomocy radom zakładowym, dokonują oceny aktywności członków PZPR wchodzących w skład rady zakładowej. Coraz lepiej układa się współpraca rad zakładowych z kierownictwem administracyjno-gospodarczym zakładów.

W 1979 r. powołano w województwie 15 Terenowych Zespołów Związków Zawodowych skupiających 124 działaczy. Są one społecznymi organami WRZZ. Dotychczas — ze względu na krótki okres ich działania — tylko nieliczne z nich podjęły istotne problemy swego środowiska.

Właściwemu wypełnianiu społecznych obowiązków przez szeroki aktyw związkowy służyła działalność szkoleniowa prowadzona przez wojewódzką instancję i rady zakładowe. Działalnością wewnątrzzakładową objęte zostały następujące grupy aktywu:

- mężowie zaufania
- grupowi i oddziałowi SIP
- członkowie rad oddziałowych i zakładowych
- członkowie komisji strukturalnych
- członkowie komisji rozjemczych

Program, tematyka i treści merytoryczne szkolenia dostosowane były do potrzeb aktywu, z jego zainteresowań i zaangażowania w poszczególne odcinki działalności związkowej. Niezależnie od tematyki specjalistycznej uwzględniona była również tematyka związana z zagadnieniami społeczno-gospodarczymi kraju i województwa. Do wartościowych form szkolenia należało również Roczne Studium Wiedzy Społeczno-Politycznej. Studium to ukończyło 30 działaczy rad zakładowych, których włączyliśmy do pracy w komisjach oraz pracy szkoleniowej.

Istotnym warunkiem prawidłowej realizacji zadań gospodarczych jest udział załóg pracowniczych w podnoszeniu wiedzy eko-

nomicznej załóg. Z tych względów system powszechnej edukacji załóg pracowniczych traktowany był jako integralna część szkolenia związkowego. Szkolenie to prowadziło średnio rocznie 65 zakładów pracy. Wspólnie z Wojewódzkim Ośrodkiem Kształcenia Ideologicznego WRZZ jest organizatorem szkoleń dla kierowników i wykładowców edukacji. Należy stwierdzić, że zwiększyło się zainteresowanie tematyką szkolenia, wzrosła frekwencja szczególnie pracowników bezpośrednio produkcyjnych.

Nie wszędzie jednak prowadzone jest systematycznie i zgodnie z przyjętą tematyką.

Dużej pomocy w prowadzeniu edukacji udzielają Zarządy Wojewódzkie TWP i PTE.

*

*

*

Do ogólnego ożywienia pracy zakładowych organizacji związkowych przyczyniła się prowadzona w br. kampania sprawozdawczo-wyborcza w związkach zawodowych. Należy wysoko ocenić przebieg kampanii w naszym województwie. Spowodowała ona w rezultacie dalsze zaaktywizowanie działalności ogniw związkowych, umożliwiła zaprezentowanie programu związkowego wśród zakładów pracy. Programy te skonkretyzowały — w odniesieniu do poszczególnych przedsięwzięć i instytucji — zadania w realizacji VIII Zjazdu PZPR określone na XIV i XV Plenum CRZZ.

Na dobry klimat związkowej kampanii sprawozdawczo-wyborczej miała wpływ wzmożona aktywność społeczna i zawodowa ukształtowana przez VIII Zjazd Partii.

Również organizacje partyjne wydatnie pomagały zakładowym organizacjom związkowym w prowadzeniu kampanii. W dużej ilości zebrań i konferencji uczestniczyli przedstawiciele instancji partyjnych. Pozytywnie można mówić o udziale dyrekcji zakładów pracy, którzy informowali o zadaniach społeczno-gospodarczych oraz reagowali na wnioski załóg pracowniczych. Materiały prezentowane na zebraniach i konferencjach były rzeczowe. Informowały one załogi o działalności w upływającej kadencji, a także wskazywały na najistotniejsze problemy dla pracy nowych władz zakładowych organizacji związkowych.

Zebraniom i konferencjom towarzyszyła wysoka frekwencja, na zebraniach 75-80%, na konferencjach delegatów 85-90%.

Charakterystyczny był również wysoki procent uczestników dyskusji oraz sprawny w większości przebieg konferencji.

W dyskusji najczęściej poruszano problemy natury socjalnej i warunków pracy.

W problematyce produkcyjnej mówiono o przyczynach hamujących wzrost produkcji i poprawę jakości, a mianowicie: nierytmiczne dostawy lub niezabezpieczenie dostaw materiałowych, brak części zamiennych do maszyn i urządzeń lub zła jakość narzędzi.

Dość często wskazywano na przypadki nieterminowego rozpatrywania i wdrażania wniosków racjonalizatorskich, wskazywano na potrzebę poprawy organizacji produkcji ze strony administracji oraz większego zaangażowania społecznego ze strony pracowników.

W problematyce socjalnej i ochrony pracy z uznaniem podkreślano dobry klimat wokół rodziny, będący wynikiem szczególnej troski o matkę i dziecko.

Wśród problemów o których mówiono krytycznie należy wymienić złą jakość, wygląd estetyczny oraz niedostateczne ilości dostaw odzieży roboczej, ochronnej i sprzętu ochrony osobistej. Dość powszechnie poruszano problemy dojazdów do pracy i z pracy. Następnym poruszany problem w dyskusji, to sprawy mieszkań. Chodziło również o gospodarowanie zakładowym funduszem mieszkaniowym (wydłużenie okresu spłat oraz skrócenie okresu wyczekiwania na następną pożyczkę).

Często podnoszono problem zakładowej służby zdrowia, postulowano o uruchomienie bądź rozwój placówek żywienia zbiorowego.

W dyskusji znalazły również odbicie występujące trudności w zaopatrzeniu rynkowym w opał, artykuły spożywcze i przemysłowe.

Dyskusja w stosunkowo ograniczonym zakresie objęła sprawy działalności kulturalnej, oświatowej i wychowawczej. Na ogół jednak problemom tym nadano odpowiednią rangę w uchwalonych programach działania rad w nowej kadencji.

Jednym z celów kampanii było dokonanie wyboru nowych władz związkowych. Liczba wybranego aktywu w naszym województwie kształtowała się następująco:

— w grupach związkowych	— 1.526
— w radach oddziałowych	— 523
— w radach zakładowych	— 2.411

W wyniku wyborów funkcję przewodniczących rad zakładowych ponownie pełni 141 osób (52,8⁰/₀). Wśród przewodniczących rad zakładowych 50,8⁰/₀ to członkowie PZPR, kobiety stanowią 29,9⁰/₀, natomiast młodzież do lat 30 — 15,3⁰/₀.

Wskaźnik poziomu wykształcenia wśród przewodniczących rad zakładowych uległ korzystnej poprawie i kształtuje się następująco:

- 16,1⁰/₀ — wyższe
- 56,9⁰/₀ — średnie
- 14,9⁰/₀ — zasadnicze zawodowe
- 11,2⁰/₀ — podstawowe

Na ogół wybory do władz związkowych przebiegały prawidłowo, zgodnie z obowiązującymi instrukcjami branżowymi. Zaistniały jednak nieliczne przypadki nieprawidłowości — w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy, PGR w Międzyrzeczu Podl., WSBW Łomazy, WZWet i GS w Rossoszu.

Wybory przyczyniły się do włączenia do pracy związkowej również nowych wartościowych ludzi oraz dokonania niezbędnych zmian kadrowych.

**PREZYDIUM
WOJEWÓDZKIEJ RADY
ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
w Białej Podlaskiej**

Biała Podlaska — wrzesień — 1980 rok

STAN ORGANIZACYJNY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Lp.	Nazwa związku	Liczba jednostek organ.			Delegaci związk.	Związkowe rady przeds.
		grup związk.	rad oddział.	rad zakład.		
1	Zw. Zaw. Prac. Gosp. Kom. i Ter.	41	—	13	—	—
2	ZZ. Spoż. i Cukr.	11	1	7	—	1
3	ZZ Metalowców	40	7	7	—	—
4	ZZ Prac. Służby Zdrowia	51	—	9	—	—
5	ZZ Prac. Spóldz. Pracy	90	2	13	—	1
6	ZZ Przem. Budow.	34	1	7	—	—
7	ZZ Prac. Rolnych	9	24	70	—	1
8	ZZ Prac. Państwow. i Społecznych	6	—	24	14	—
9	ZZ Prac. Handlu i Spółdzielcz.	50	2	56	—	3
10	ZZ Nauczycieli	3	34	39	—	—
11	ZZ Transport. i Drogowców	62	1	5	—	—
12	ZZ Kolejarzy	63	4	1	—	—
13	ZZ Prac. Leśnych i Przem. Drzew.	24	1	8	—	—
14	ZZ Prac. Łączności	14	—	2	—	—
15	ZZ Prac. Przem. Włók. Odzież. i Skórz.	29	—	2	—	—
16	ZZ Chemików	4	—	1	—	—
17	ZZ Prac. Kultury i Sztuki	2	—	1	2	—
18	ZZ Prac. Książki Prasy i RTV	3	—	1	—	—
19	ZZ Marynarzy i Portowców	—	—	1	—	—
O g ó ł e m		567	79	300	16	6

SPRAWOZDANIE
WOJEWÓDZKIEJ KOMISJI REWIZYJNEJ
1976 — 1980

W materiałach sprawozdawczych Wojewódzka Rada Związków Zawodowych kierując się w działaniu postanowieniami statutu, Uchwałami VII Zjazdu PZPR i VIII Kongresu Związków Zawodowych — przedstawiła dorobek instancji związkowych i zakładowych organizacji związkowych w realizacji zadań statutowych i programu działania uchwalonego na I Międzyzwiązkowej Wojewódzkiej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej.

Na I Międzyzwiązkowej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej została wybrana Wojewódzka Komisja Rewizyjna w składzie 13 osób, a w tym:

Przewodnicząca — Tow. Alina Szostakiewicz

V-ce przewodniczący — Tow. Franciszek Jarczyński

Sekretarz — Tow. Maria Łędzion

Członkowie Prezydium — Tow. Tow. Mieczysława Tarasiuk

Ryszard Lech

Członkowie — Tow. Tow. Stanisław Jaszczuk

Maria Machowska

Natalia Ostrowska

Janina Karwowska

Ryszard Kułakowski

Bogusław Abramowicz

Józef Guz

Ryszard Korneluk

W okresie kadencji ze składu osobowego komisji ubyły 3 osoby w tym: Tow. Maria Łędzion ze względu na zmianę pracy i Tow. tow. Ryszard Korneluk i Natalia Ostrowska ze względu na brak aktywności i uczestniczenia w pracach komisji. Do składu komisji dokoptowano tow. tow. Zenona Ptaszyńskiego i Leona Strzyżewskiego.

Wojewódzka Komisja Rewizyjna działała zgodnie z zakresem obowiązków i uprawnień określonych w statucie zrzeszenia związków zawodowych, wytycznymi Centralnej Komisji Rewizyjnej oraz w oparciu o własny regulamin i roczne plany pracy — odbyła w okresie sprawozdawczym 7 posiedzeń plenarnych, 12 posiedzeń prezydium oraz przeprowadziła 49 protokołowanych kontroli.

Kierując się względami efektywnego wykorzystania czasu kontrolnego, przygotowania fachowego i zainteresowaniami członków — cały skład osobowy Wojewódzkiej Komisji Rewizyjnej został podzielony na trzy zespoły problemowe:

- zespół zajmujący się kontrolą działalności merytorycznej WRZZ
- zespół d/s gospodarki finansowo - majątkowej
- zespół kontrolujący działalność agend

Wojewódzka Komisja Rewizyjna w okresie sprawozdawczym dokonywała:

- kontroli wykonania uchwał i postanowień VIII Kongresu Zw. Zaw., CRZZ, I Międzyzwiązkowej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej i WRZZ
- opiniowała preliminarze budżetowe oraz oceniała sprawozdania i bilanse

Przeprowadzała kontrole:

- działalności komisji problemowych
- gospodarowania funduszami i majątkiem będącym w dyspozycji WRZZ i agend
- prawidłowości rozdziału i wykorzystania środków z funduszy specjalnego przeznaczenia
- terminowego i prawidłowego załatwiania skarg i wniosków przez WRZZ.

Wojewódzka Komisja Rewizyjna podejmowała również badania, analizy i kontrole na zlecenie Centralnej Komisji Rewizyjnej oraz na wniosek Prezydium WRZZ.

Wszystkie kontrole zakończone były sprawozdaniami i wnioskami, które na bieżąco przedkładano Kierownictwu Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych celem dalszego doskonalenia działalności i gospodarki finansowej.

O coraz wyższym i stale rosnącym poziomie pracy związkowej świadczy zmniejszanie się z roku na rok liczby uzasadnionych skarg i zażaleń zgłaszanych do Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych, na korzyść porad prawnych.

W okresie sprawozdawczym WRZZ szczególną uwagę zwracała na kontrolę załatwiania skarg i wniosków członków związków i ich rodzin. Wojewódzka Komisja Rewizyjna poczuwa się do obowiązku stwierdzenia, że skargi i wnioski w około 68⁰/₀ były słuszne i posłużyły do doskonalenia działalności wewnątrzwiązkowej oraz do naprawienia przypadków niesłusznych i krzywdzących decyzji.

Pewna część skarg i wniosków była nieuzasadniona i wynikała z nieznamości przepisów kodeksu pracy i innych.

W świetle przeprowadzonych kontroli i analiz — Woj. Komisja Rewizyjna poczuwa się do obowiązku stwierdzenia, że w okresie kadencji WRZZ wykazała dużo troski i zaangażowania w realizację zadań wynikających z programu działania przyjętego na I Międzypiętkowej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej, Uchwał VIII Kongresu Związków Zawodowych, Kolejnych posiedzeń KC PZPR, CRZZ, wojewódzkiej instancji partyjnej oraz sytuacji społeczno-gospodarczej kraju i naszego województwa.

Na zabezpieczenie realizacji zadań w latach 1976-1979 WRZZ otrzymała z Centralnej Rady Związków Zawodowych dotację w wysokości 23.593 tys. zł.

Wydatki na poszczególne kierunki działania w okresie sprawozdawczym wynosiły ogółem 23.278 tys. zł co stanowi 99,5⁰/₀ wielkości planowanej.

Dominującą pozycją w wydatkach stanowiły nakłady na bezpośrednie i pośrednie zaspokojenie potrzeb członków związków zawodowych i ich rodzin. Na te cele wydatkowano ogółem 15.235 tys. zł w tym:

- na działalność socjalno-bytową: na dofinansowanie zakładowych placówek socjalno-bytowych, ich doposażenie i modernizację, na poprawę ochrony zdrowia, wypoczynku dorosłych, dzieci i młodzieży, na zapomogi pieniężne dla członków związków zawodowych, rencistów i emerytów znajdujących się w trudnych warunkach materialnych (dla rodzin wielodzietnych, matek samotnie wychowujących dzieci oraz osób chorych - zł. 4.629 tys.
- na działalność ideowo-wychowawczą, kulturalną i oświatową, na modernizację, doposażenie oraz działalność merytoryczną zakładowych i międzyzakładowych placówek kulturalno-oświatowych — 3.311 tys. zł.
- na finansowanie kultury fizycznej, turystyki i sportu oraz wypoczynku po pracy: na rozwój urządzeń sportowo-rekreacyjnych w zakładach pracy, ośrodkach wypoczynkowych i ośrodkach mieszkaniowych, dofinansowanie działalności zakładowych klubów sportowych, organizację masowych imprez sportowych - zł. 3.919 tys.
- na popularyzację współzawodnictwa pracy, na działalność organizatorską w zakresie podsumowania i oceny społeczno-ekonomicznych efektów współzawodnictwa na szczeblu wojewódzkim — 268 tys.

- na szkolenie aktywu związkowego: mężów zaufania, społecznych inspektorów pracy, przewodniczących komisji problemowych, członków rad oddziałowych i pozostałych grup aktywu nie objętych szkoleniem prowadzonym przez Międzywojewódzki Ośrodek Szkolenia Zawodowego w Lublinie — 216 tys. zł.
- na działalność inspekcji pracy i związkowej kontroli społecznej — zł 910 tys.

Na podkreślenie zasługuje fakt zmniejszania się udziału kosztów utrzymania Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych w stosunku do ogólnej sumy wydatków. W 1967 r. wynosiły 43,2% natomiast w 1979 r. 39,7% — spadek o 3,5 punkta.

W tym okresie w celu dalszego rozszerzenia ilościowego i jakościowego wynalazczości pracowniczej WRZZ wiele uwagi poświęciła działalności Wojewódzkiego Klubu Techniki i Racjonalizacji. Obecnie WKTiR posiada 99 członków zbiorowych oraz 64 zakładowych ktir. W latach 1976-1979 zgłoszono 1920 projektów wynalazczych, w tym 1529 zastosowano w produkcji. Wdrożone projekty przyniosły ponad 116 mln. zł. efektów ekonomicznych.

Wyrazem tej działalności jest m.in. gospodarka finansowa WKTiR. Dochody WKTiR w okresie kadencji wyniosły ogółem 2964,9 tys. zł. wydatki zaś 2913,3 tys. zł. w tym rozchody na:

- pomoc prawno-techniczną (ekspertyzy, opinie, porady) 83,3 tys. zł.
- działalność instruktazowo-szkoleniową (szkolenia, kursy, kursokonferencje, seminaria, odczyty) 199,1 tys. zł.
- działalność wydawniczo-propagandową (własne opracowania, pomoce, zakup książek dla potrzeb własnych) 202,1 tys. zł.
- działalność instruktazowo-organizatorska m.in. współzawodnictwa, konkursy, wymiana doświadczeń 463,7 tys. zł.
- wydatki osobowe i administracyjne 965,1 tys. zł.

W przedstawionym delegatom sprawozdaniu — Wojewódzka Komisja Rewizyjna stwierdza, że działalność Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych w zakresie aktywizacji społeczno-produkcyjnej załóg, poprawy warunków socjalno-bytowych, warunków pracy i ochrony zdrowia, przestrzegania praworzędności w stosun-

kach pracy, w dziedzinie socjalistycznego wychowania, podnoszenia poziomu wiedzy, kwalifikacji i kultury była prawidłowa, zgodna ze Statutem, Uchwałami VII Zjazdu PZPR i VIII Kongresu Związków Zawodowych.

Gospodarka finansowa zaś prowadzona zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami w pełni udokumentowana, oszczędna i celowa. Wydatkowane środki służyły członkom związków zawodowych i ich rodzinom.

Wojewódzka Komisja Rewizyjna uznaje za słuszne wyrażenia podziękowania wszystkim działaczom Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych i zakładowych organizacji związkowych oraz zakładowym komisjom rewizyjnym, którzy w codziennej pracy ofiarnie realizowali nakreślone zadania i rzetelnie gospodarowali funduszami związkowymi.

W świetle przedstawionego przez Wojewódzką Radę Związków Zawodowych dorobku ruchu zawodowego w województwie oraz prawidłowego gospodarowania funduszami związkowymi — Wojewódzka Komisja Rewizyjna stawia wniosek o przyjęcie i zatwierdzenie przez II Międzyzwiązkową Wojewódzką Konferencję Sprawozdawczo-Wyborczą sprawozdań z działalności Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych i gospodarki finansowo-majątkowej.

**Wojewódzka Komisja Rewizyjna
w Białej Podlaskiej**

Biała Podlaska, 8 września 1980 r.

125.